

rentie wordt
ederen kring
en.
vorme Kerk
en, dat niet
n, maar aan
stus gegeven
le creaturen,

deel.

willende be-
niet binnen-
den kweek-
teit gegeven
men. Gerust
Universiteit
le eersteling-
gunstig ont-
waardering
dat opzicht

de recensie,
t Tijdschrift
p. 3 gaf van
laser, hande-

ng te hebben
nich zoalag
Wijk aldus

ist, dat voor
trekt van het
geten wordt;
dit blijvende
perken kring
le lieft voor
route vragen,
ik voordoen,
hen is in dit
erzamel, dat
worden door
er polygamie

d overzicht
dit proef-
geroemd
literatuur-op-

it alles den
in berg van
ricten, waar
aardheid van
de dikwijls is
et besproken
t, in menigte
en beschou-
practijk van
men! Het
rijks aan de
t ontgaan is,
varing op de
rd hebben,

te zijn oor-

en alles wat
it. Hij heeft
tick, ethiek,
n instructies
sories, uit n
een schat
sedegedeeld,
te nauwen-

weinig aan-
er dieleel
kan worden
atie methode,
stisch huwe-
de, die zijne
thumenaats-
amisten als
omen, maar
kies geen s
conclusie,
and van het
meer dan
(blz. 172 en

ingewikkeld

e ook door
erki is, dat,
aanwijzing
le leidingen
o mer der
-9 ook hier
el van het
oemd (blz.
thunter per-
u. Doop
huwelijken

oor de zen-
e Vrije
e bijdrage
an gemak-

ngsgebied
Ds. Van
voor de

ts ons het
hier een

booting"
schen uit
dit, dat ik
ntencorpa-
eelde dan
gens niet
t publiek
t dit feest
derschrijft,
t zijn uit
te leiden,
gegeven
vulde.

ik de eer

en hr.
NIG.

Voor dit getuigenis zeggen we Prof.
Honing daanc.

De quaestie kan hiernede nu wel als
afgedaan beschouwd worden.

Uit de Pers.

Deelden we onlangs mede, hoe de *Banner of Truth* onder redactie van Ds. Beets, in Amerika, zijn hartelijke instemming betuigde met de besluiten der Utrechtsche Synode, niet minder blijkt Prof. Ten Hoor met de beslissing inzake de leerbeschillen ingetrokken te zijn.

Het volgende citaat uit de *Reformeerde Amerikaan*, ontleend aan *De Wachter*, moge dit toonen:

De synode der Geref. Kerken in Nederland heeft een zeer belangrijk besluit genomen aangaande de ook onder ons aanhangige leerbeschillen. Tot onze groote blijdschap kunnen wij ons geheel vereenigen met de verklaring der synode aangaande de vier punten der leer n.l. het infra- en supralapsarisme, de eeuwige rechtvaardigmaking, de onmiddellijke wedergeboorte en de onderstelde wedergeboorte als grond voor den doop. Na velelei onaangename ervaringen is het ons werkelijk een genot en een reden van dankbaarheid aan den Heere, dat Hij de synode van Utrecht tot zulk een besluit heeft geleid.

Dit besluit heeft voor onze kerk kerkrechtelijk wel geen bindend gezag omdat de synode die dit besluit nam, geene vertegenwoordiging van onze kerk, toch heeft het voor ons groote betekenis. Indien wij ons allen er mede kunnen vereenigen, kunnen wij den strijd over deze leerpunten thans staken. Wij althans kunnen in dit besluit geen enkele zaak vinden, waartegen wij zouden willen strijden. En wij hopen van ganscher harte, dat allen in onze kerk zich met deze uitspraak kunnen vereenigen. Wij bedoelen, met deze uitspraak over de vier leerpunten genomen in haar geheel. Want indien iemand zegt: met die uitdrukking ben ik het wel eens, maar met die andere niet, dan zijn wij weer even ver als te voren. Men mag geen uitdrukking losmaken uit het verband van het geheel, om dan daarmee zijn eigen meening te verdedigen. Men moet elke uitdrukking letterlijk nemen in de betekenis zooals die uit het geheel blijkt.

De synode bedoelde blijkens haar eigene verklaring niet een beslissende uitspraak over de beschillen te doen, maar alleen een korte verklaring te geven over de betrokken punten, en dit ter geruststelling der consciëntien, en om alle eenigheid in het voorstellen van sommige leersnukken te voorkomen. Uit deze uitspraak volgt dus niet dat er over de vraagstukken, die met deze punten in verband staan, niet meer mag geschreven worden. Het schriftonderzoek is ook op deze punten nog niet aan het einde. Wij hadden ons voorgenomen om in een volgende reeks van artikelen deze leerstukken elk afzonderlijk uit een exegetisch, historisch en dogmatisch oogpunt te behandelen, doch na dit besluit der synode in Nederland komt het ons verstandiger voor om dit plan voorerst niet uit te voeren, tenzij sommigen onder ons zich niet met het genoemde besluit mochten kunnen vereenigen.

Wat ons aangaat, ons doel dat wij met ons schrijven ons hadden voorgesteld, is door het besluit der synode bereikt. Wij hebben meer dan eens verklaard, dat wij er geen bezwaar tegen hadden, dat sommigen persoonlijk het supra voorstonden, maar wij meenden te moeten opkomen tegen de eenzijdigheden en overduyningen, die niet weinigen in Nederland en ook enkelen onder ons in spreken en schrijven begonnen te leren en te verdedigen. Deze eenzijdigheden kwamen vooral uit in de volgende stellingen:

1. De supralapsarische opvatting is eigenlijk de Gereformeerde leer, en het infalapsarisme heeft allerlei kerkerijen ten gevolge.

2. De eeuwige rechtvaardigmaking is iets anders dan de eeuwige Borgstelling van Christus in den Raad des vredes.

3. De wedergeboorte is onmiddellijk in dezen zin, dat zij door den H. Geest gewerkt wordt geheel los van het Woord.

5. De onderstelde wedergeboorte is de grond voor den kinderdoop.

Zien wij nu eens wat de synode op deze punten zegt. Aangaande punt 1 zegt zij: »Onze belijde nismen volgen zeker ten opzichte van het leerstuk der uitverkiezing de infalapsarische voorstelling.»

»Het is diensvolgens wel niet geoorloofd de supralapsarische meening als de leer der Geref. Kerken in Nederland voor te stellen.»

Aangaande punt 2 zegt de synode, dat de uitdrukking eeuwige rechtvaardigmaking moet opgevat worden in den zin van de eeuwige Borgstelling van Christus. Letterlijk zegt zij: »Wat voort de zaak selve (d.i. de eeuwige rechtvaardigmaking) aangaat, dat al onze kerken van harte gelooven en belijden, dat Christus in den Raad des vredes van eeuwigheid zich als Borg voor zijn volk gesteld heeft en hun schuld op zich heeft genomen.» En voorts hndhaaft de synode t begrip rechtvaardigmaking, zooals het in onze belijdenis voorkomt.

Aangaande punt 3 zegt de synode: »Dat deze wederbarende werking des H. Geestes echter niet in dien zin mag losgeraken worden van de prediking des Woords alsof beide van elkander gescheiden zouden zijn.» En verder zegt zij: »Dat het Evangelie een kracht Gods tot zaligheid is een jegelijk die geloof, en dat bij de volwassenen de wederbarende werking des H. Geestes de prediking des Evangelies vergezelt.»

Aangaande punt 4 zegt de synode: »Dat het echter minder juist is te zeggen, dat de doop aan de kinderen der geloovigen bediening wordt op grond van hun onderstelde wedergeboorte, omdat de grond van den doop is het bevel en de belofte Gods.» En aan het slot van dit punt zegt zij nog: »Staatsschen meent de synode, dat de stelling, dat elk uitverkoren kind daarom reeds voor den doop wedergeboren zou zijn, noch op grond van de Schrift noch op grond van de Belijdenis te bewijzen is, dewijl God zijne belofte vervult naar zijn vrijmacht op zijn tijd, hetzij voor of onder of na den doop.»

Tot onze groote blijdschap kunnen wij ons met al deze verklaringen van harte vereenigen. Ook wat de synode zegt aangaande de prediking en de catechisatie over deze punten is geheel naar ons hart. Doch zoalag het in ons midden niet blijkt noodig te zijn, om daarop weer onze aandacht te vestigen, kunnen wij deze uitspraken wel laten rusten.

Ook hetgeen de synode van de andere zegt kunnen wij aanvaarden. Als zij verklaart, dat de ene (d.i. de supralapsarische zijde) meer den nadruk legt op de souveriniteit Gods, op de eenigheid en onoverwinnelijkheid van Gods raadsbesluit, op de almachtige werking Gods in het werk der genade, en op de vastheid van het verbond der genade, dan hebben wij tegen deze waarheden geen enkel bezwaar. Welk Gereformeerd mensc hou het daarmede niet van ganscher harte eens zijn. Als dat de betekenis is van het supra, dan verklaren wij, dat wij een supraman willen zijn als de beste. Doch wij meenen, dat wij daarbij tegelijk even sterken nadruk kunnen leggen op wat de synode de andere zijde noemt, n.l. op de schuld van den mensc, op de uitvoering van Gods raadsbesluit in het werk der genade bedien, en op de persoonlijke toewijding van de weldaden des verbonds.

Als de synode verder zegt, dat het niet geoorloofd is, som iemand, die voor zichzelf het supralapsarische gevoelen voorstaat, daarom te bevoorliefden, aangezien de synode van Dordt over dit geschilpunt geen uitspraak heeft gedaan, dan kunnen wij ook hiernede instemmen, toevals wij meer dan eens in het openbaar hebben betuigd.

De Synode zegt vervolgens, dat de zaak, die

door de term: eeuwige rechtvaardigmaking aangeduid wordt, is de eeuwige Borgstelling van Christus in den Raad des vredes. Als dit de betekenis is van deze leer en daardoor niets anders aangeduid wordt, dan kan een Gereformeerde daartegen wat de zaak betreft niet het minste bezwaar hebben, maar moet er hartelijk mede instemmen.

Zoo is het ook met het volgende punt, n.l. de onmiddellijke wedergeboorte. Als deze term alleen dient om de Roomsche en Lutherse opvatting van de werking der genademiddelen te ontkennen, maar niet om de wederbarende werking des H. Geestes los te maken van het Woord Gods, dan is zekelijk ook hiertegen geen bezwaar in te brengen.

En wat de Synode eindelijk zegt aangaande den geestelijken staat van het raad des verbonds, kunnen wij de nadere verklaringen, die daarbij gegeven worden, geheel overnemen.

Den weg tot verdere ontwikkeling van de waarheden, die met deze punten in verband staan, heeft de synode open gehouden. Zij heeft echter perken gesteld binnen welke die verdere ontwikkeling zich te houden heeft. En juist dit brengt ons een schrede vooruit. Hierdoor is alle subiectieve sympathie en neiging tot eenzijdigheid teruggevoerd. Bij het stellen van deze perken is men niet willekeurig te werk gegaan; men heeft de nadere bepalingen niet van buiten af bijgebracht, maar heeft ze aan de Belijdenis zelve ontleend. En op deze wijze alleen wordt een gezonde ontwikkeling van onze Belijdenis mogelijk.

Voor de practijk heeft de synode een viertal ernstige waarschuwingen, die wij ter harte moeten nemen. Dan zal vrede en aangename rust met den tegen des Heeren ook onze kerk verblijden.

Zoo blijkt dat ook in Amerika de beide tegenover elkander staande groepen zich met de Utrechtsche besluiten van harte kunnen vereenigen.

De Utrechtsche Synode heeft door haar verzoenende geest een uitnemend werk verricht, niet alleen voor de kerken in ons vaderland, maar ook voor de kerken in Amerika, die met de onze in zoo nauw verband staan.

Moge ook aan de overzijde van den Oceaan de vrede nu duurzaam geteekend zijn.

Officiële Berichten.

Classis Gorinchem.

Voor de particuliere Synode, die in Januari af gehouden worden, werden in hare vergadering van 3 November door de classis Gorinchem afgevaardigd: D.D. I. E. Reijnders en J. F. Jonkers, primi, en D.D. C. J. Kapteijn en Steph. Vos, secundi; onderlingen C. van Houweilingen en G. den Hartogh, primi, en C. van Mourik en W. Slob Jr., secundi.

Namens de classis,
Dr. H. HASTERS, Scriba.

Hardinxveld.

Aan den avond van Donderdag 16 Nov. j.l. was der Geref. kerk van Katwijk aan Zee een feestvreude bereid. Zij mocht in gebruik nemen haar nieuw, ruim, keurig ingericht kerkgebouw. Nadat eerst onze geliefde leeraar, Ds. J. J. Impeta, een korte predikatie had gehouden over deze woorden uit Jesaja 56 vs. 7: »Ik zal ze verheugen in mijn bedehuis, spraken de classis-broeders Ds. Meijering, Ds. Renkema en Ds. De Jong de zeer groote zachte hartelijkheid toe. Het was een genotvolle ure. Ruste des Heeren zegen in toenemende mate op leeraar en gemeente.

Namens den Kerkeraad:
J. PARLEVLIET Lzn., Scriba.

P. S. De kerkeraad wenscht ten geschenke te geven aan een onzer minderbedeelde zusterkerken eenige kronen met petroleum-lampen voorzien, een Statenbijbel enz., op voorwaarde dat die kerk zelve zorgt voor de verandering. Men adresseert zich met franco brieven (postzegel voor antwoord) aan den heer W. Tom Wan., Burgerdijkstraat te Katwijk aan Zee.

Kort verslag der classis Woerden,
9 November 1905.

Ds. Van Dijk praeles.

Een schrijven van een broeder uit Vries wordt voor kennisgeving aangenomen.

Uit het rapport der kerkvisitatoren blijkt, dat de kerken zich in voortgaanden bloei mogen verblijden.

Voor de kerk van Nieuwveen wordt eene commissie benoemd, om te komen tot een vast plan voor de toekomst.

De kerk van Aarlanderveen heeft hare vaste bijdrage voor de Zending aanmerkelijk verhoogd.

De kerk van Lrnuindien betuigt haren dank voor den uitslag harer collecte in de kerken gehouden tot het oprichten van een school met den Bijbel.

De kerk van Alpha wordt van advies geendiend in twee tuchtakten, en de kerk van Nieuwkoop in een geschild.

De kerk van Oudshoorn wordt aangewezen om uit het rapport der kerkvisitatoren jaarlijks te boeken de uitgaven en de inkomsten van elke kerk.

De grenzen worden geregeld tusschen Ter Aar, Zevenhoven en Nieuwkoop.

De conceptwijziging van het huiselijk reglement wordt aan eene commissie overgedragen.

De deputaten voor den verscheidenden arbeid in de classis worden geconlineerd, met toevoeging van Ds. Schoemaker als tweede secundus voor kerkvisitatie.

Voor de prov. Synode te Vlaardingen op 30 Januari 1906 worden benoemd: primus Ds. Schoemaker en Ds. Van der Heijden, onderlingen v. Muijswinkel en Eigeman; secundus Ds. J. Brouwer en H. van Dijk, onderlingen Bol en Dam.

De vacaturbeurten worden aldus geregeld: Ter Aar: Dec. Ds. Schoemaker, Jan. Ds. v. d. Heijden, Febr. Ds. v. Lomhuizen.

Noorden: Dec. Ds. v. Lomhuizen, Jan. Ds. Gunst, Febr. Ds. Van Dijk.

Nieuwkoop: Dec. Ds. Koffijberg, Jan. Ds. Breukelaar, Febr. Ds. Voegel.

Nieuwveen: Dec. Ds. Kajan, Jan. Ds. Brouwer, Febr. Ds. Van der Voet.

De roepende kerk van Waarder,
Op last der classis,
G. S. VAN DER VOET, Scriba.

Kort verslag van de vergadering der classis Brielle, gehouden 9 Nov. 1905.

1. De vergadering wordt op de gewone wijze geopend.

2. Al de kerken zijn weitt vertegenwoordigd, uitgenomden die van Melissat, wier afgevaardigden door ziekte en werkzaamheden werden verhindert.

3. De Notulen der vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

4. De vergadering benoemt een commissie, om zich met den betrokken kerkeraad en Dep. Syn. in betrekking te stellen inzake regeling van de aangelegenheden der »Geuzenkerk» te Brielle.

5. Uit een mededeeling blijkt, dat door samenwerking met twee genabuurde kerken een sinds

jaren hangend geschil in een der kerken tot een goed einde is gebracht.

6. Inzake heidensending besluit de classis samenwerking te zoeken met de classis Rotterdam tot uitzending van een reserve D. d. W. naar Java.

7. Een hartelijk woord van gelukwensch wordt door den Praeses gesproken tot een van de Dienaren des Woords, die onlangs een dubbel jubileum mocht vieren; wat door dezen werd beantwoord.

8. Uit het rapport van de kerkvisitatie blijkt, dat twee kerken aanzienlijk zeer achteruit gaan, zóó, dat een er van zich genoopt ziet den steun der classis in te roepen. Naar den toestand aldaar zal vanwege de classis een onderzoek worden ingesteld.

9. Naar aanleiding van een beroep door een der kerken op een D. d. W. uitgebracht, waarin de consulaat niet is erkend, wordt gevraagd naar de rechten en verplichtingen van een consulaat tegenover de kerk, aan welke hij als zoodanig is toegevoegd. De gevraagde inlichtingen worden gegeven.

10. Naar de Prov. Syn. v. Z. Holl. op 30 Januari 1906 worden afgevaardigd D. D. Siemers en Meijnen, met de onderlingen A. W. Schippers en J. C. Borgdoff. Als hunne secundi worden aangewezen D. D. Delfos en Greijndas, met de onderlingen A. Schipper en P. v. Drunen.

11. Op een zeer richtige uitvoering der huisdoel. regeling wordt aangedrongen; terwijl de punten van behandeling op het Agendum breedvoeriger dan tot hertoe zullen worden verneld.

12. De wenschelijkheid wordt uitgesproken, dat na de splitsing der Prov. Z. Holland, in het zuidelijk deel tot een andere regeling der classen worde overgegaan.

13. De rondvraag naar art. 41 D. K. levert geen bijzonderheden op.

14. De gelden worden door den Quaestor verrekend en geind.

15. De kerk van Spijkenisse wordt aangewezen de eerstvolgende vergadering der classis bijeen te roepen.

16. Met dankgebed wordt de vergadering gesloten.

Op last der classe v. n.
A. DELFOS, Act.

Buitenland.

Deutschland. Protest tegen het be-
roep van Pastor Röhrmer.

Het is niet doenlijk, een geregeld verslag te geven van den strijd, die in de Evangelische kerk ontstaan is door hetgeen de »Fall» van de predikant Maurits te Bremen en van den predikant Dr. Fischer te Berlijn genoemd wordt. Het regent protesten tegen het optreden van deze en dergelijke leeraars, en daarbij wordt dan gewoonlijk het »Kirchenregiment» op allen seinen Stufen» uitgenoodigd alle predikanten, die het Evangelie met hardnekkigheid bestrijden, beëist te wederstaan en ze uit hun ambt te ontslaan, wanneer het blijkt, dat alle »Seel-sorgerlichen» middelen vruchteloos bleven. Doch het blijft bij protesten en verzoeken. Het blijft niet, dat iemand een weg weet aan te wijzen, waardoor de kerken gevrijwaard kunnen worden voor aanvallen, die gedaan worden op de belijdenis der kerk, wanneer het duidelijk wordt, dat al het protesteren en het indienen van verzoekschriften ten slotte tot niets leidt. Het denkbeeld, dat de kerk moet losgeraken worden van den band die haar aan de hoogte overheid bindt, om tot betere toestanden te geraken, vinden wij noch in de Lutherse bladen, die wij lezen, noch in de »Reformirte Kirchenzeitung» bepleit. En de mannen van de moderne richting gaan maar altijd voort met het Woord van God te bestrijden!

Zoo werd deze dagen de Licentiaat Römer tot zeventen predikant beroepen van de Evangelische kerk van Remscheid. Eenige gemeentelieden hebben tegen het mogelijk approberen van dit beroep hun protest laten hooren. Want de heer Römer heeft voor zijn beroep in de gemeente een proefpredikatie gehouden, uit welke preek onwederprekelijk bleek, dat de predikant niet aan den Christus der Schrift en der Evangelische belijdenis geloofde, zoodat zijn prediking niet aan de vereischten, gesteld in art. 78 der kerken van Rijnland en Westfalen, voldoet. Ook was het door den gekoene zelf in de proefpredikatie, die in druk verscheen, uitgesproken, dat hij zich met tegenzin, en tegen zijn innige overtuiging in, aan het voorlezen van de Evangelische geloofsbelijdenis, gelijk die in de liturgie wordt voorgeschreven, onderwerpt.

Geen wonder daarom, dat eenige gemeentelieden verklaren geen vertrouwen te kunnen stellen in de bediening van het ambt van herder en leeraar, wanneer het er toe kwam, dat de heer Römer daarin bevestigd werd. Zij verklaren dan ook, dat in kerkelijke en Christelijke kringen door de proefpredikatie groote ontroeting ontstaan was, en verwachten, dat als zijn verkiezing geapprobeerd werd, er allerlei verwar-king ontstaan zou; waarom zij dan ook op grond van art. 54, 1 der kerkenoordening bezwaar tegen den gekoene inbrengen.

Of het helpen zal? Tot hertoe hebben de hoogere besturen in Duitschland het gelaten bij woorden en nog eens woorden. Tot een krachtige daad, waardoor de belijdenis der kerk verdedigd wordt tegen de aanvallen van hen, die als herder en leeraar haar moeten dienen, kwam het niet.

Engeland. Hetgeen bij de opgravingen door Amerikanen ondernomen, gevonden werd, heeft reeds menige lichtstraal geworpen op den toestand, waarin de Joden gedurende de Assyrische en de Babylonische ballingschap verkeerden. Dezelfde geleerde en leider der opgravingen Dr. E. J. Banks, die onlangs over Bysonya berichten gaf, heeft nu ook in de *Sunday School Times* het woord genomen, om mede te deelen, wat de nieuwste vondsten omtrent de Joodsche ballingen hebben geleerd.

In de eerste plaats komt hierbij de rivier de Chebar in aanmerking, aan welke de profeet Ezechiel leefde. Dat daarmede niet de rivier de Chaboras bedoeld is, die in Mesopotamie bij Circesium in de Eufrat uitloopt, is door de nieuwere onderzoekers erkend, want de rivier door Ezechiel genoemd, wordt in het Hebreeuwsch Kebar geheeten en was een rivier in Babylon en niet in Mesopotamie. Maar welke rivier is dan bedoeld? Enkele uren Zuid-oostelijk van Babylon ligt aan het Hindickkanaal een dorpje, dat onder den naam van Kishi bekend is en dit woerd is de verbarde Hebreeuwsche naam Iocbeskel, die door ons uit den mond der Arabische bevolking gehoord is. Dit dorp Kishi wordt uitsluitend door Joden bewoond, en bevat een graf, welks vanden rijst met kleurige Hebreeuwsche opschriften versierd is. »Deze bouw, die door de vrome inwoners

van het land bestendig in stand gehouden wordt, schijnt volgens zijn stijl uit de gelukkige dagen der Arabieren afkomstig te zijn, maar zijn grondslag schijnt tot den dood van Ezechiel teruggevoerd te moeten worden, want van alle graven der profeten schijnt geen meer dan dit den stempel der echtheid te dragen.» Wij wijzen er op dat de Amerikaanse geleerde telkens spreekt van »schijnen»; welk woord wij in onze gedachten onderschrijven.

Overigens is dit overblijfsel is geen geval een getuige van de Babylonische oudheid. Toch ontbreken die niet. Dr. Banks weet ons het volgende te verhalen: »Toen ik onlangs op de ruïne van een hoogheuvel Bismya genaamd (niet het Bismya waar de Universiteit van Chicago opgravingen laat doen) uiet ver van de stad Kaut, onderzoekingen deed, ontdekte ik fundamente van onderscheidene groote bouwwerken, die uit vierkante tegels bestonden, en ieder van die was met een Hebreeuwschen naam gestempeld. Ofchoon niet leesbaar, is het kennelijk de naam eener stad.» Tot be wijze hiervoor haalt Dr. Banks aan, dat ook in Mughair muurtegels gevonden zijn, met den naam der stad Ur-ur op. Ook is der vermelding waard, dat brokstukken van oude grafsteenen uit marmar en met Hebreeuwsche opschriften, en ook voorwerpen van Terra Cotta met Hebreeuwsche beweringsformules door geheel Babylonie gevonden zijn. Volgens Banks hebben de opgravingen te Nippoor in midden Babylonie, die in den laatste tijd door Hilprecht geleid werden, wellicht het grootste aantal geleek stukken uit den tijd der Israëlitische ballingschap aan den dag gebracht. Op de toppen der hooghe heuvels bijv., bij het naburige Affel leefden de ballingen, en hunne huizen, wier wanden door den tand des tijds halfweg gerukt zijn, geven nog een levendig beeld van hunne levensmanier.»

De huizen namelijk, waarin de krijgsvanngen Israëlieten woonden, hadden wanden van leem en slechts zelden van gebakken steen. De huizen bevatten slechts een kamer, waarin maar eene opening, waardoor het vertrek moest verlicht en waaruit de rook van het haardvuur moest ontsnappen. Het meubilair van zulk een huis bestond uit een matras, een meelzak, eenige messen en rietmatten, een leemen tafel, een olijficlamp, een gewicht in steen en een uit gebakken klei vervaardigd kippenhok. Een soort van vondenst komt dikwijls voor: Hebreeuwsche schalen, die bezweringsformules bevatten, die met zwarten inkt geschreven zijn. Het opschrift, dat dikwijls vergeeld wordt van ruwe teekeningen van engelen en demonen, is gewoonlijk een gebed voor herstelling van of bewaring voor krankheden. Het water in de schalen moest den inkt wegnemen en het aarz geworden water zou dan den patient genezing brengen. De Joodsche balling begroet zijn dooden op een bijzondere manier en wel in twee groote urnen. De doode werd in een gebogen stand in de dubbele urn gebracht. Het is niet veel wat de uitgravingen aan de Eufrat en Tigris omtrent de Joden in de ballingschap leeren en van dat weinige staat nog niet eens alles vast. Doch elke lichtstraal die hetgeen de Schrift ons leert, verhelderen kan, is dankbaar te aanvaarden.

Frankrijk. De protestantsche faculteit te Parijs.

De protestantsche Theologische faculteit te Parijs is gesticht toen Duitschland Elzas en Lotharingen aanneerde. Die Theologische faculteit zal echter als staatsinstelling weldra ophouden te bestaan, wanneer de scheiding tusschen kerk en staat tot stand komt. De deken der faculteit, Stapler, deelde bij opening der lessen op 6 Nov. mede, dat, dank zij een samenwerking van de Gereformeerde en Lutherse algemeene Synode, de toekomst der faculteit verzekerd is. Wij hopen, dat wanneer de band met den staat verbroken is, de Theologische faculteit van Parijs een haardstede moge worden waar niet modernisme of vernietigingsatheologie gelijk tot hertoe, maar protestantsche Theologie beoefend wordt. Wanneer de scheiding van kerk en staat doorgaat, en dit is te verwachten, zal er ook wel eene regeling getroffen worden, waarbij het voortbestaan van de Theologische faculteit te Montauban, die altijd een meer rechtzinnige tint heeft als die van Parijs, kan blijven voortbestaan. Over het algemeen kan men zeggen, dat zowel in de Gereformeerde als in de Lutherse kringen van Frankrijk men zich toerust om de moeilijkheden, die ontstaan zullen wanneer er geen staatstractementen meer uitbetaald worden, het hoofd te bieden. Men zou zeggen dat de officiële synodale organisatie er voor aangewezen was om op dat terrein handelend of althans raadgevend op te treden. Niet genoeg kan betrouwd worden, dat die officiële synodale organisatie verzwakt is door het optreden van de s.g. centrum partij, welke voeling met de liberalen of moderneren zoekt. De fout die men bij het ineenzetten der officiële synodale organisatie beging, waarbij men namelijk niet de officiële belijdenis der Gereformeerde kerken in Frankrijk van la Rochelle, maar eene korte formule tot accoord van kerkelijke gemeenschap verhoef, wreekt zich nu. Wel is waar had men dan een dertig jaren geleden slechts een klein getal belijders onder de vaan van de oude confessie van la Rochelle kunnen vereenigen, maar nu verkreeg men het opkomen van eene sterke partij, die voeling, zoo niet vereeniging wil met de moderneren, omdat men deze blijft beschouwen als leden van het groote protestantsche huizegein, al hebben zij zich selstandig in de delegatie: libérale georganiseerd.

Doordat de officiële synodale organisatie twee partijen zag ontstaan, een rechterzijde en een centrum, is haar kracht gebroken.

Hoe de anarchistische geest zich in Frankrijk steeds meer doet gelden, blijkt uit het feit dat onderwijzers der volkschool niet alleen antipatriotische leerzinnen gingen verkondigen maar dat zij ook syndicaten gingen vormen om zich tegen hen die over hen gesteld zijn, te verzetten. De regering heeft hun dit echter belet, terwijl hun herinnend werd dat zij staatsambtenaren en geen arbeiders zijn. Wie weet of de regering er geen berouw over krijgt, dat zij met alle kracht de s.g. leekenschool heeft bevorderd en die der Roomsche broeder- en zusterschappen heeft tegengestaan.

Ook is het een bedroevend teeken voor Frankrijk, dat in het laatste jaar het cijfer der geboorten zoo gedaald is, dat het gelijk is aan het cijfer, dat bereikt werd toen het land 25 miljoen inwoners telde.

Gemengd Nieuws.

Jubiläum van Dr. Stöcker. Den 11en December viert de gewezen hofpredikant Dr. Stöcker te Berlijn zijn 70sten verjaardag. De predikanten Braun, Bunke en Lic. Mumm hebben een oproeping gedaan om den man, die in zijn ambt als predikant en in het openbare leven zoo krachtig tegen onge-

loot, onredelijkheid en revolutie gestreden heeft, een bewijs van liefde en dankbaarheid te geven. Onvermoeid heeft Stöcker nu reeds zoovele jaren voor de Evangelische kerk en van de Inwendige Zending gearbeid, daarbij getrouw het goede voor koning en vaderland en met een warm hart en een helder oog het welzijn voor de arbeidersklasse in stad en land zokend. Bovenomemde predikanten noodigen rijk en arm uit een zoo groot mogelijke som als een »reëgave» bijeen te brengen, om die Dr. Stöcker op zijn 70ste verjaardag te overhandigen; deze moet dan zelf beslissen waarvoor het saamgebrachte geld zal gebruikt worden.

Arbeid onder kinderen van lijden. De bisschop der Episcopale kerk van Rodeen heeft het noodig geoordeeld eene commissie te benoemen, om te onderzoeken, wat er kan gedaan worden voor »de Godsdienstige opvoeding van de kinderen der rijkere klassen». Veel wordt er gedaan voor den armen stand, maar het is niet te loochenen dat velen in het land, die leiding willen geven aan het volksleven, niet beschien welk ernstige plichten de opvoeding van het opkomend geslacht medebrengt. Daarom kan het worden toegelicht dat de bisschop althans op of gewezen heeft dat de kinderen van welgestelden of rijken moeten beaard worden, om dat wat men in Engeland de »national decadence» noemt, te stuiten.

Uitvaart van George Williams. Verleden week werd het stoffijl overschot van sir George Williams, den stichter der Jongelings-vereenigingen, in de St. Paul's Cathedral, Londen's hoofkerk, ter nade besteld. Drie en vijftig predikanten der Episcopale kerk en vier en veertig leeraars van Dissenters waren daarbij, met afgewaarde van jongelings vereenigingen uit de gehele wereld, en vertegenwoordigers van 105 verschillende vereenigingen, tegenwoordig.

In New York wordt aan den ingang van onderscheidene kerkgebouwen aan iederen bezoeker een kerkboek of gebedenboek gegeven. Maar zulk een boek is zoo gedrukt, dat rechts gebeden en links alleen advertenties gevonden worden. De reclame woede zoekt zich dus ook al meester te maken van het heilig erf der kerk!

Een gewis predikant over godsdienstonderwijs. De bekende Paul Göhr, vroeger evangelisch predikant in Frankfurt a.M., heeft zich in een voordering over de opvoeding der kinderen, volgens de *Forworts*, volgendewijze uitgelaten: Het onderwijs in den Godsdienst is geheel verwerpelijk. De kinderen mag in het geheel geen Godsdienst geleerd worden, maar alleen den volwassenen, en deze hebben, wanneer zij arbeiders zijn, ook iets beters te doen dan zich in Godsdienstige problemen te verdiepen. Daar nu eenmaal in de school in geen geringe hoeveelheid Godsdienstonderwijs gegeven wordt, mogen de ouders op geschikte manier hunne kinderen op het sprookjesachtige karakter der Bijbelsche geschiedenis wijzen. Dan zullen de kinderen vanzelf een helder oordeel over deze dingen kunnen vormen. Het is gelukkig voor de Evangelische Kerk, dat ze van zulk een predikant bevrijd werd.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

TWEE WEGEN.

XVII.

IN DE SCHULD.

't Was gelukkig voor Gilles, dat zijn zoogenaamde vriend eertag weer Utrecht verliet. Ongeplukkt echter was de kwade raad dien de laatste gevegen had, niet met hem heengegaan.

En zoo is het dan niet te verwonderen, dat we onzen jongen koopman weer aantreffen